

הכרה בדיעבד בזכויות עובד למרות שהועסק כעצמאי

במידה ויש לך שאלות
הנוגעות לנושאים
הנידונים במסמך זה,
אנא צור/צרי קשר עם
עורכי הדין הרשומים
מטה או עם איש הקשר
שלך במשרד

הילה זילברשטיין
טל. 03 610 3165
פקס. 03 610 3674

ברצוננו להביא לידיעתכם פסק דין אשר ניתן לאחרונה בבית הדין הארצי לעבודה (ע"ע 570/07 **טיברמן - מקורות חברת מים בע"מ**), אשר הכיר בדיעבד בזכויות עובד למרות שהועסק כעצמאי, כדלקמן:

1. בפסק הדין נדונה תביעתו של עובד, אשר הועסק על-ידי מקורות משך תקופה ארוכה - בתחילה כקבלן עצמאי, ולאחר מכן כעובד. ביה"ד האזורי לעבודה קבע, כי התקיימו יחסי עובד-מעביד במשך כל תקופת ההעסקה. עם זאת, קיבל ביה"ד האזורי את הטענה לפיה בתקופת העסקתו כ"קבלן", שולמו למערער כספים ביתר, אך קבע, כי אין לחייב השבה מלאה, ויש להסתפק במקרה זה בקיזוז הסכומים שנפסקו לו. במסגרת הערעור, טענה מקורות נגד הקביעה כי התקיימו יחסי עובד-מעביד, וכן טענה כי לא היה מקום להימנע מהשבה מלאה. מנגד טען העובד, כי לא היה מקום לקיזוז הכספים המגיעים לו.

2. עיקר הדיון בית הדין הארצי לעבודה נסב סביב השאלה האם ובאילו תנאים יכול המעסיק לתבוע השבה או לטעון טענת קיזוז בשל סכומים ששילם לעובד ביתר בתקופת העסקתו כעצמאי. ביה"ד הארצי קבע ברוב דעות, כי ככלל, כאשר ישנה הכרה בדיעבד ביחסי עובד-מעביד, לא תבוצע השבה של סכומים ששולמו ביתר, אלא במקרים חריגים.

3. ביה"ד הארצי אישר פה אחד את פסק דינו של ביה"ד האזורי בכל הנוגע להכרה ביחסי העבודה בכל התקופה. הדעות נחלקו בשאלת ההשבה - בפסק דינו, קבע הנשיא אדלר, כי ככלל, אין לבצע השבה, אלא במקרים בהם, בין היתר, (1) הסכום ששולם לעובד כ"עצמאי" **גבוה באופן ניכר** מהסכום ששולם לו כעובד; (2) **העובד דרש** להיות מועסק כ"עצמאי", או (3) **כשהוסכם מלכתחילה**, שאם תהיה הכרה כעובד תתבצע השבה ("הלכת גדרון"). קביעתו זו של הנשיא אדלר נסמכה על עקרונות משפט העבודה, והרצון למנוע מצב בו עובדים לא יגישו תביעות להכרה ביחסי עובד-מעביד, מחשש שיחויבו בהשבה, או שתביעות אלה יוגשו דווקא על-ידי המעביד, שירצה לזכות בה. כמו כן נקבע, כי חובת ההשבה אינה מביאה בחשבון שערכן של זכויות העובדים אינן זכויות כלכליות בלבד. לפסק הדין הצטרפה השופטת רוזנפלד, שהוסיפה לחריגים לכלל אי ההשבה, מקרים בהם התנהגות העובד נגועה בחוסר תום לב קיצוני.

4. נדגיש, כי ביה"ד הוסיף וקבע, כי קיומה של "הלכת גדרון" איננה מקימה את זכות ההשבה באופן אוטומטי, אלא יש לראות בישום "הלכת גדרון" כסממן המצביע על רצונם של הצדדים לחוזה, אולם יש לזכור שסעיף זה הינו רק מרכיב אחד של מערכת העובדות והשיקולים שעל ביה"ד לשקול בבואו ליישם את הדין.

5. לפיכך קיבל ביה"ד הארצי את ערעורו של העובד בחלקו, וקבע כי לא יקוזז כל סכום מהסכום שנפסק לו בביה"ד האזורי וזאת בשל ההכרה בדיעבד ביחסי עובד-מעביד. ערעורה של מקורות נדחה.

6. לסיכום, פסק הדין לעיל קובע שבהתקיים התנאים, יכיר בית הדין בקיומם של יחסי עובד-מעביד גם בעת צורת העסקה של קבלן עצמאי, על כל המשתמע מכך, דהיינו הקושי בהגדרת יחסי מזמין-קבלן עצמאי ממשיך ומתקיים והנסיבות נבחנות לגופו של עניין.

7. במקרים שבהם תבחן הגדרה של יחסי עבודה מזמין-קבלן עצמאי, נדרש להתייחס ל"הלכת גדרון" וההלכה לעיל. מבחני בית הדין להסדרת יחסי עובד-מעביד/מזמין-קבלן עצמאי עדיין נותנים משקל מכריע לנושא בחינת ההשתלבות.

מובהר כי האמור לעיל הינו מידע כללי, אין בו התייחסות לנסיבות ועובדות ספציפיות ואין לראות בו מתן חוות דעת ו/או יעוץ משפטי.

דרך אבא הלל 16, רמת-גן, 52506 טל. 6103100 פקס. 6103111 03 אתר.
www.meitar.com

מיתר ליקוורניק גבע & לשם ברנדויין | עורכי דין